

Nr 177.

Av herr **Dahl**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till stat för lantmäteristyrelsen m. m.

I proposition nr 355 angående anslag till lantmäteriväsendet m. m. har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen, bland annat, att godkänna ett i bifogat utdrag av statsrådsprotokollet upptaget förslag till stat för lantmäteristyrelsen. Enligt detta förslag skall i lantmäteristyrelsen inrättas en »stadsbyrå» med uppgift, jämte annat, att utöva ledning av och tillsyn över mättningsväsendet i städer och stadsliknande samhällen. Förslaget ansluter sig till såväl lantmäteristyrelsens som 1917 års lantmäterikommissions mening i denna del och angives vara en tillämpningsåtgärd, föranledd av den lydndsställning, vari städernas mättningsväsen numera skulle hava inordnats under lantmäteristyrelsen.

Av den kortfattade hänvisning, som föredragande departementschefen lämnat till det av lantmäterikommissionen avgivna förslag till mättningsförordning — avsedd att reglera ordningen för ägomätning såväl å landet som i stad — framgår, att överinseendet över förordningens tillämpning skall förläggas till lantmäteristyrelsen, som alltså formligen skulle i hithörande avseenden fastställas såsom chefsmyndighet över städernas mättningsmän. Departementschefen anmärker emellertid, att »städernas inordnande under lantmäteristyrelsen ägt rum redan genom lagen om fastighetsbildning i stad». Till stöd för denna mening åberopas ett av skiftesstadgekommissionen den 8 juni 1917 avgivet yttrande över ett av lantmäteristyrelsen år 1916 avgivet förslag till mättningsförordning. Häri framhålles, att genom fastighetsbildningslagen befogenhet att i stad verkställa legala jorddelningsförrättningar utsträckts till städernas mättningsmän, varigenom dessa ställts under lantmäteristyrelsen, som hade att öva tillsyn över skiftesverket och övriga delar av rikets mättningsväsen.

Riktigheten av den mening, som skiftesstadgekommissionen och med denna departementschefen vilja göra gällande, torde ej vara oomtvistlig. Även om det må vara så, att i fråga om lagaskiftesförrättningar i stad tillsynsmyndighet tillkommit lantmäteristyrelsen, så måste dock dragas i tvivelsmål, att eljest städernas mätningsväsen genom fastighetsbildningslagen förts under lantmäteristyrelsens förmanskap. Det har vid behandlingen av lagstiftningen om fastighetsregister för stad och därmed sammanförda spörsmål stått mot varandra stridiga åsikter i fråga om dessa ärendens inordnande under lantmäteristyrelsen, men den avfattning, som lagstiftningen erhöll genom 1917 års beslut, hade helt visst till syfte att för närvarande ställa ej blott registerarbetet med vad därtill hörde utan jämväl städernas mätningsväsen för övrigt utom lantmäteristyrelsens tillsynsområde.

Däremot har Kungl. Maj:t genom den av departementschefen åberopade kungörelsen av den 16 augusti 1918 i administrativ ordning träffat ett förfogande, som går i rakt motsatt riktning. Genom denna kungörelse — som har till syfte att reglera »den tillsyn över mätningsväsendet inom rikets städer, som åligger lantmäteristyrelsen» — har städernas mätningsväsen ställts under lantmäteristyrelsens uppsikt, i det att densamma tillerkänts befogenhet att »utfärda allmänna eller för särskilda fall gällande föreskrifter», att verkställa inspektion och förelägga viten, varjämte åt lantmäteriiinstruktionen i särskilda avseenden bland annat i fråga om åtal givits en motsvarande tillämpning.

Att likväl denna anordning icke innefattat en organisk utveckling av fastighetsbildningslagens innebörd, torde i viss mån bestyrkas därav, att fastighetsregisterkommissionen — vars ene ledamot tillika är ledamot av skiftesstadgekommissionen och i sådan egenskap biträtt dess förut återgivna yttrande — i utlåtande den 10 juni 1918 tillstyrkt, att, i avvaktan på slutligt ordnande av frågan om tillsynen å städernas mätningsväsen, densamma måtte anförtros åt fastighetsregisterkommissionen. En dylik anordning skulle väl ej hava kunnat förordas — och hava av antydde ledamot biträtts — därest en annan ordning blivit i lag fastställd.

Efter anmärkande av dels skiftesstadgekommissionens ovan återgivna tolkning av fastighetsbildningslagens innebörd i nu omhandlade avseende och dels berörda kungörelse sammanfattar departementschefen sin uppfattning av frågan om städernas inordnande under lantmäteristyrelsen i uttalandet, att »frågan torde få anses avgjord genom redan fattade beslut». — Skulle ett avgörande få anses hava skett, lär emellertid dylikt hava träffats allenast genom kungörelsen av den 16 augusti

1918. Men ett i sådan ordning träffat avgörande lär ej kunna åberopas såsom för riksdagen förpliktande i dess anslagsprövning.

Synnerlig betänklighet torde ur annan synpunkt möta emot ett avgörande i administrativ ordning av ifrågavarande angelägenhet. Åt städernas mätningstväsens och den därför anställda tjänstemannakåren har givits en ställning, som i vissa avseenden berör den kommunala självstyrelsen. Lantmäterikommisionen har i motsvarande stadgande — i § 50 i mättningsförordningen — ej heller ansett sig böra föreslå befogenhet för lantmäteristvrelsen att meddela tillämplighetsföreskrifter för särskilda fall, enär dylik föreskrift icke kunde anses »väl överensstämma med den kommunala självbestämningsrätten».

I själva verket torde det motstånd, som i fråga om förläggandet av städernas mätningstväsens under lantmäteristvrelsen med kraft rests från städerna emot lantmäteristvrelsens oavlåtliga strävan i sådant syfte, äga synnerligt fog. Jag skall i detta sammanhang inskränka mig till att hänvisa till dels det av särskilda sakkunniga inom kommunaltekniska föreningen avgivna betänkande över lantmäteristvrelsens förslag av 1913 till mättningsförordning, dels den av v. stadsingenjören Myrberg avgivna reservation vid lantmäterikommisionens betänkande. Att denna för städernas mätningstväsens och ej mindre för städernas behöriga inflytande å detta förvaltningsområde så utomordentligt viktiga fråga icke kan få anses slutgiltigt ordnad genom merberörda kungörelse av den 16 augusti 1918, det vill jag bestämt hävda, likafullt som det synes mig icke lagligen böra kunna ifrågasättas, att ärendet avgöres utan riksdagens medverkan. I anslutning till denna uppfattning förmenar jag, att mättningsförordningen bör i de delar, som ej äga enbart instruksioneell natur, underställas riksdagens prövning.

Med sammanfattning av vad sålunda anförts får jag såsom min mening uttala: att frågan om städernas mätningstväsens inordnande under lantmäteristvrelsen ej blivit avgjord genom fastighetsbildningslagen; att det avgörande, som därutinnan i administrativ ordning må hava träffats genom kungörelsen den 16 augusti 1918, ej bör kunna tillerkännas slutgiltighet; att fastmera detta spörsmål kräver en förnyad och allsidig prövning, därvid behörigt inflytande bör inrymmas åt representanter för ej mindre byggnadstvrelsen, såsom chefsmyndighet för städernas stadsplane- och byggnadstväsens, än även städerna; att förty ett godkännande av inrättande av en stadsbyrå i lantmäteristvrelsen ej nu må givas, samt att av riksdagen bör göras uttalande, att, innan mättningsförordning utfärdas, riksdagen må sättas i tillfälle att däröver avgiva yttrande.

Jag får alltså hemställa,

dels att det med kungl. propositionen nr 355 framlagda förslag till stat för lantmäteristyrelsen måtte, såvitt angår inrättande av en s. k. stadsbyrå, lämnas utan bifall;

dels att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att, innan mättningsförordning utfärdas, riksdagen beredes tillfälle att däröver avgiva yttrande.

Stockholm den 31 mars 1919.

Adolf Dahl.

Instämmande av:

Herm. Lamm.

G. Gerhard Magnusson.